

REDACTIA:
și
ADMINISTRAȚIA:
Batthyányi utca Nr. 2

Art coli și corespondențe pentru publicare se trimit redacțiunii.

Concure, inserțiuni precum și taxele de abonament se trimit administrațiunii tipografiei diecezane.

BISERICA ȘI ȘCOALA

FOAIE BISERICESCĂ-ȘCOLASTICĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

APARE ODATĂ ÎN SĂPTĂMÂNĂ: DUMINECA.

PREȚUL
ABONAMENTULUI:
PENTRU
AUSTRO-UNGARIA:
Pe un an: 10 cor.
Pe 1/2 an: 5 cor.

PENTRU ROMÂNIA ȘI
STRĂINĂTATE:
Pe un an 14 franci.
Pe 1/2 an 7 franci.

Telefon pentru oraș și
comitat Nr. 266.

Aviz.

Ceice doresc notă saldată pentru sumele trimise tipografiei sau librăriei diecezane, fie ca abonament pentru foaia „Biserica și Școala“ fie în prețul calendarelor sau alte solviri, pe lângă suma ce este a se espedă, se alătore și 12 fl. în scopul dorinței indicată mai sus.

**Administrațiunea
Tipografiei și Librăriei diecezane.**

Revizuirea cărților bisericești.

Din ziarele de peste munți aflăm, că comisiunea constituită din arhierii României lucrează cu zel la revizuirea cărților bisericești sub prezidiul I. P. S. Sale Mitropolitului. Comisia își ține ședințele în sala cea mare a palatului mitropoliei, luna, miercurea și vinerea înainte de amiazi. Până acuma s'a ajuns cu revizuirea bibliei până la a patra carte a lui Moise.

A fost timpul suprem, să se facă aceasta lucrare, prin care sperăm să se restabilească nu numai texturile autentice ale cărților bisericești, ci și unitatea limbei bisericești, ca izvor de unitate de limbă a poporului românesc.

Cărțile noastre vechi bisericești sunt scrise în limba vie a poporului, pentru că a dominat întotdeauna principiul, ca cărțile bisericești să fie înțelese de popor. Imbinat acest element viu al limbei cu definițiile teologice ne-au dat limba bisericească. O limbă românească în construcția ei, care formează tezaurul limbei românești.

Această limbă s'a încetățenit în conștiința românilor de pretutindeni și a susținut unitatea limbei românești peste hotarele țărilor locuite de români. Acea ce face astăzi academia cu aparatul ei științific, făceau odinioară mănăstirile cu cărțile bisericești scrise în limba vie a poporului. Pentru aceasta valoarea acestor cărți va rămâne neperitoare pentru limba românească, întocmai precum își are valoarea sa neperitoare traducerea bibliei făcută de Luther, pentru limba germană.

Staționare nu pot rămâne limbile, pentru că ele se desvoaltă cu cultura care mereu scoate la

suprafață noțiuni, cari trebuiesc simbolizate. Trebuie însă să aibă un punct de plecare, și punctul nostru de plecare sunt cărțile noastre bisericești, în cari aflăm limba vie a poporului de pe vremuri.

Sfântul sinod al României a căzut în mare greșală atunci când cu ocaziunea revizuirii cărților bisericești a abandonat limba bisericească și fără a țineă cont de limba vie de astăzi ca și o desvotare firească din cea veche ne-a dat o limbă care nu se vorbește nicăiri ci este măestrit alcătuită și într'o terminologie imposibilă.

Cărțile vechi sunt epuizate, cele noi imposibile, așa am ajuns la strămoșia unei noi edițiuni de cărți bisericești. Sfântul sinod a simțit aceasta necesitate și a luat în nouă lucrare revizuirea cărților bisericești. Impresiile noastre sunt, că nici aceasta reviziune nu se face pe baze trainice. Și iată pentru ce.

Cărțile noastre bisericești sunt traduceri. La traduceri se recere un deosebit aparat cu care să se realizeze principiile unei traduceri autentice în concepțiunile ei teologice și izvorită din spiritul limbei vie românești. Ni-se pare însă, că nu se lucră cu acest aparat științific, ci traducerea se face pe autoritatea ierarhică.

La o astfel de lucrare se recere specializarea îndeosebi în limbile originale ale cărților bisericești și a traducerilor în celelalte limbi vie, mai departe în concepțiunile dogmatice cuprinse în acele cărți și apoi din limba vie a poporului; condițiuni fără de cari nu se poate redă nici înțelesul dogmatic nici cel al înțelesului limbei românești. Cărțile bisericești trebuie scrise într'o limbă înțeleasă pretutindenea și prin ele să se susțină vie unitatea limbei românești peste toate hotarale locuite de români, numai așa ne putem susține unitatea dogmatică și culturală. La aceasta se recere autoritatea științifică, pe care sigur, că și arhierii, cari constituie comisiunea o au, dar de unde nu ar trebui să fie eschiși nici teologii de profesiune, ca să fie concentrată întreagă autoritatea științifică. Lucrarea astfel pregătită are să fie apoi supusă cenzurării canonice a sfântului sinod.

Canonicitatea admite, iar interesul direct preține ca să fie chemați la acest lucru și teologii

din Bucovina și dela noi. Acest element lipsește din aparatul cu care se lucră acum și ne temem, că aceasta lipsă se va resimți, căci nu este aici vorbă numai despre o întreprindere particulară ci de formularea limbei bisericești unitare în întreagă biserica ortodoxă prin care să ne păstrăm *unitatea credinței și a limbei.*

Cu sfiala de a nu atinge susceptibilități am atins aceasta chestiune, în speranța, că vom fi înțeleși și ascultați, nu pentru noi, ci pentru opera cea mare de a inspira pe toți ortodoxii români din aceeași carte a credinței ortodoxe.

Congresul profesoral.

„Telegraful Roman“ lansează idea constituirii profesorilor dela școalele românești medii, seminarii, preparandii și civile într'un congres.

Face onoare inițiatorului, că s'a pus pe bazele pur misionare: a desfășura steagul științei, artei, culturai și a vieții românești.

„Să se convoace — zice inițiatorul — un congres al tuturor profesorilor nostri românești spre a putea debata toate nevoile, spre a căuta mijloacele, cu cari se delăturăm pedecile înaintării, să infiripăm un plan de muncă bine chibzuit, la realizarea căruia, să se oblige a munci fiecare, un congres la care să ia parte și senatele școlare ale ambelor biserici. Și n'ar fi rău ca profesorii să se împartă în secții după discipline: filologi moderni și clasici, istorici și geografi, matematici, naturaliști, filozofi, pedagogi și teologi. Să se plănuiască traducerea operelor de valoare și mai de lipsă, ca elevii nostri să nu fie în fiecare moment siliți a merge la străini să cetească, lucru care poate strecura prea ușor în sufletul tinerilor indoială amară față de cultura noastră.“

Cuminte și cu inimă sunt scrise aceste cuvinte. Cultivarea idealurilor este misiunea catedrei, trebuie dar făcută viie și vivicătoare. Așa răsleți cum eram nu puteam cuprinde întreagă viața noastră culturală într'o lucrare armonică, ca să creștem generațiuni, decât după variația personalităților profesorală s'au format variația personalităților din viața noastră publică. N'am avut o școală culturală românească de aceea nu avem nici o generație omogenă, și nici profesorii nu aveau o poziție stabilită în viața noastră culturală. Este vorba ca acest congres să organizeze școala unei culturi omogene românești.

Numai mai deunăzi ne s'îrăra'n față într'o foaie franceză, că dela Rákoczy avem întâia carte românească aici, că suntem dar un popor fără cultură. Vezi cum să pune în cumpăna dreptului de existență a neamurilor trecutul lor cultural. Vom răspunde la aceasta cu prezentul, anume că avem cultura noastră actuală, suntem dar îndreptățiți la existența noastră de români. Cu cât ne-am întârziat mai mult, cu atât mai inten-

sivă să fie cultura noastră de astăzi, ca să suplinim trecutul.

De curând vorbii cu un ceh, acesta îmi spunea: nemții se provoacă la cultura lor istorică față de noi din cari își trag îndreptățirile de superioritate. Noi desfășurăm astăzi o mai intensivă lucrare culturală și ne-am creat cultura noastră națională de astăzi, care nimeni nu ni-o poate contesta și astfel nici dreptul nostru de existență.

Este cert, că astăzi n'au vieță decât popoarele cari au cultura lor proprie.

Și legea ne îndreptățește la cultura noastră, căci ea ne acoardă catedre de limba și literatura română și la universitățile și școalele de stat situate între noi. Cu atât mai ales suntem noi îndatorați a nu face bucatărie din școala românească, ci apostolia culturai românești.

Și sunt atâtea lucruri interne ce ne ard de discutat: psihologia școlarului român, greutățile ce le întimpină bilinquitatea, morala școlai române, raporturile corpului didactic și a școalelor între sine. Dar nu intrăm în detalii.

După noi chestiunea trebuie adusă mai nainte în conferințele profesorală, după aceea să se pună aceste în legătură, înțeleg școalele de sub o metropolie și numai dupăce este discutată chestiunea și stabilite bazele pe cari să se înceapă lucrarea s'ar putea purcede la realizare.

Corpul profesoral dela institutul ped.-teologic din Arad a și intrat în medias res hotărând în conferința sa dela 25 ianuarie (7 febr.) a se pune în înțelegere cu direcțiunile celorlalte școli românești.

Instituțiunile culturale.

DI Vasilie Goldiș a desfășurat programul Asociațiunei aradane într'un frumos articol de anul nou scris în „Tribuna“. Confrații dela „Luceafărul“ din Sibiiu nu văd altă rațiune a existenței Asociațiunei aradane decât „separatism“, „patriotism local“, „anibiție“. Criticul nici n'are cunoștință de vieța acestei Asociațiunii, căci zice, că „a dormit somnul cel de moarte“. De aici concludă la interesul de a se contopi Asociațiunea aradană în „Astra“, prefăcându-se într'un despărțământ al „Astrei“, că numai astfel putem stă într'o unitate culturală.

Mai adeunăzi susțineă un alt domn din Sibiiu, că să nu se mai facă școală de fete în Arad, căci e destulă școala de fete din Sibiiu, pentru întreagă națiunea românească de dincoace de Carpați.

Alții iarăș sunt de părerea, că și decentralizarea în institutele pedagogice și teologice din Arad și Caransebeș este în detrimentul unității culturale, unitatea culturală-națională numai așa se poate susțineă dacă se va face concentrarea tuturor institutelor noastre ped.-teol. în Sibiiu.

Ceice au făcut alătura cu Asociațiunea transilvană și Asociațiunea arădană au știut ce fac, și dacă criticul din „Luceafărul“ s'ar fi interesat să aștepte ce rol a avut Asociațiunea arădană în deșteptarea părților dela periferii, și dacă s'ar interesă de situația de astăzi, ar afla că oamenii de aici au mai înalte interese de cât a gândi la „canapea“.

Varianta lucrării nu pare a fi în detrimentul unității culturale. Uite în lumea cultă, cum fiecare oraș caută să-și creeze propriile instituțiuni culturale, cum sunt muzeele, asocierile artistice, științifice, încât fiecare oraș reprezintă o cultură. Din aceasta variantă de lucrări ies la iveală toate forțele unui popor, din cari să inchiagă unitatea culturală. Vieța culturală a unui popor nu se poate regula după un singur ciasornic, precum ar vrea criticul din „Luceafărul“ să reguleze întreaga vieța culturală a românilor, după ciasornicul de pe promenada din Sibiiu, prea slab pentru o periferie așa mare și puțin neînțeleasă de pe acel loc.

Suntem mai bine de trei milioane de români și fetițele noastre sunt cu sutele ori doar chiar cu miile prin școlile străine. Să luăm numai jurul Aradului și a Timișului, care pe lângă că a umplut contingentul școlii din Sibiiu, a mai umplut școlile străine din Arad, Lipova, Timișoara, Perjámos, Seghedin, Oradea-mare și Dumnezeu mai știe unde. Și omul nostru al doilea nu vede aceste sute de fete în școlile străine, ci se teme, că școala din Sibiiu nu va avea destule eleve. O nație de 3 milioane și mai bine să n'aibă nevoie mai mult de o școală de fete, în care abia încap 100 fete? Să nu avem inimă a deschide școală și pentru cele sute refugiate în școlile streine?

Noi așteptăm să se miște toate centrele românești să ridice internate de fete și dela Sibiiu ni-se spune, că prea destulă este școala din Sibiiu pentru creșterea mamelor române, înființarea școlii de fete din Arad este un atentat la existența școlii de fete din Sibiiu, ori cel puțin concurență păgubicioasă.

În așii noștri au căutat să întărească periferiile cu instituțiuni culturale cum sunt instituturile pedagogice-teologice. Interesul nostru ar fi să dezvoltăm aceste centre, iar nu să le mutăm la Sibiiu, căci e întrebare, că dacă nu era în Arad institutul pedagogic-teologic, nu ajungea și el cu limba acolo unde sunt astăzi alte orașe de pe la noi. Din Sibiiu n'o să poți sufla vieța în Arad, ci trebuie să o clădești aici zi de zi, piatră pe piatră. Nici atunci nu poți fi sigur, că nu vin alții și strică peste noapte ce ai clădit ziua.

Aceste sunt „separatismul“, „patriotismul local“ și „ambiția“ ce ne muncește ca să întărim aici în Arad instituțiunile culturale, pe cari unii domni nu le înțeleg. De ce nu mai ies oamenii aceștia din Sibiiu, ca să vază, că și afară de Sibiiu mai este vieța românească. Și ce viață!

„Biserica în raport cu limba vie a poporului.“

(Conferința părintelui Gh. Ciuhandu ref. școlar.)

„Asociațiunea arădană“ împlinește cu sfințenie rolul său cultural de mare însemnătate pentru noi, atunci când din înălțimea idealurilor se coboară prin conferințarii săi inimoși în mijlocul nostru, tratând în cadrele unor conferențe amuzante și instructive probleme sociale, științifice, chestiuni de mare importanță pentru noi și făcându-ne cunoscuți cu tot ce posedăm noi nobil, frumos și folositor. Astfel ne dă prilej de a face cunoștință cu intimitățile pe cât de drăguțe, atât de sugesive ale celebrităților artei române descoperindu-ne în operele lor petre scumpe, bogății neînțelese și necunoscute nouă. Cum ne-a amuzat, d. e. anul trecut D-na M. Bocu vorbind despre cel mai mare pictor român, Grigorescu, și ne este promisă din partea D-lui Bocu conferința despre T. Maiorescu.

Cu ocaziunea aceasta este sulevată o chestiune pe cât de nouă ca subiect, atât de interesantă pentru noi, cari abia ne despărțirăm de coreligionarii noștri sârbi în biserică autonomă națională. Este vorba de „Biserica în raport cu limba vie a poporului“, conferința astfel intitulată a părintelui Gh. Ciuhandu în care dânsul cu aparat științific pe baze istorice nerăsturnabile dovedește îndreptățirea bisericilor naționale. Zice Sf. Sa: ideia bisericii naționale nu este nici a ereticilor orientali, că paulicianii ori bogomiții, nici a hușiților, sau a diferitelor secte protestante, ci își are originea chiar în cuvintele Mântuitorului nostru Isus Hristos când le demândă apostolilor sai: „Mergând învățați toate neamurile, botezându-le în numele Tatălui și al Fului și al sf. Duh“.

În decursul prelegerii Sf. Sa apoi, ne deschide paginile istoriei bisericii creștine și ne demonstrează pas de pas cum biserică nu a răvnit nici când la o universalitate în limbă și administrație, ci din contră toate națiunile se bucurau de cea mai largă autocefalie având o unitate pur dogmatică. Ce e mai mult chiar dela Isus începând evangheliștii, apostolii și ceilalți s. părinți folosiau dinadins limba poporului care singură era îndreptățită în biserică până în sec. IV-lea, când creștinismul se ridică la religie de stat. Exemple cari dovedesc afirmarea aceasta sunt: Mateiu evangelistul scriind în limba haldaică ce era folosită în contactul zilnic; apoi s. ap. Pavel, care scrie către Evrei în aceeași limbă, deși limba oficioasă rituală a sinagogelor e cea ebraică; asemenea dovezi sunt și scrierile celorlalți evangheliști scriind evangheliile în limba greacă nu se folosesc de limba literară ci de cea vulgară. ș. a.

Cum să schimbă însă timpurile și biserică creștină ajunge biserică de stat în detrimentul bisericilor naționale, menajează limba greacă care lățându-se tot mai mult mai la urmă asuprește toate celelalte limbi eschizând din biserică tot ce era străin. Puțin mai târziu ajunsesse

asemenea despot în apus limba latină formându-se astfel pe lângă ebraică pentru veacuri treimea limbilor așa zise *sfinite* esculsiv îndreptățite la serviciul divin. Astfel se suprimase pe un șir lung de ani ideea bisericii naționale pentru motive jurisdicționale. Abia mai târziu să alătură celor trei limbi sfinite și a patra, cea slavonă ca să-și întinză aripile-i asupritoare mai până în zilele noastre, admitându-se la altar de către papa Adrian II din cauza rivalizării Constantinopolei cu Roma pentru cucerirea slavilor.

Dar și biserica în cele administrative întocmai ca alte organisme, este supusă unei evoluțiuni tinzând la desăvârșire. Așa că după o luptă lungă și grea biserica își recâștigă caracterul său primitiv autonom și național. Ideia este relevată de ereticii orientului, de paulicieni și bogomili. Aceștia exploatănd situația nefavorabilă a bisericii în care a ajuns folosindu-se de o limbă moartă își propagă ereziile cu mult succes introducând la serviciu limba vie, vorbită de popor. Prin înregistrarea acestui fapt Sf. Sa dirimă aserțiunile ereticilor apuseni, cari își aroagă întietatea de a fi reclamat și introdus limba națională în biserică.

După ce închipul acesta ne demonștră cu spicuirii doveditoare din istoria sfântă și profană, amintind chiar părerile unor celebrități apusene, pentru limba vie a poporului, ca ale lui papa Grigorie cel Mare și a altor bisericieni și oratori distinși cari zic în consonanță cu sf. ap. Pavel: Mulțumesc Dumnezeui meu că mai mult de cât voi toți grăiesc în limbi, dar în biserică mai voesc a grăi cinci cuvinte cu mintea mea ca și pe alții să-i învăț, decât zece mii de cuvinte în limbă străină; — ajunge la concluziunea, că paternitatea ideii naționale e a Mântuitorului și a apostolilor săi. Drept ce să ținem mult la biserica națională care trebuie să fie și pe viitor un puternic zid de apărare a intereselor neamului și culturii românești. Și să ținem mult la ia indeosebi, că biserica națională, chiar din punct de vedere istoric — nu este spărtură ci un progres în viața bisericii.

St. Opreanu.

Alcoolismul.

Prima ligă de abstenență românească. Cu bucurie constatăm că și românii au făcut un pas salutar pentru a încheia într-o ligă societatea în contra beției. În Telegraful Român Dl Nicolae Popovici din Sibii a lansat un apel către societatea română pentru a intra în susnumita ligă, ce se va constitui la 12 l. c. Numele acestei ligi va fi „*Andrei baron de Șaguna*“. Salutăm fondatorii acestei societăți și le zicem în ceas bun, spre folosul neamului. Cei mulți să le urmăim!

Curs antialcoolic. La institutul nostru pedagogic s'a introdus un curs pentru combaterea alcoolismului sub conducerea prof. Nicolae Mibulin. În cursul acesta elevii primesc instrucția în ce e antialcoolice, ca devenind învățători, să dispună de armele în luptă contra alcoolului.

Legea impozitului băuturilor spirtoase. În România deputatul Buzăului C. Iarca a prezentat din inițiativa

parlamentară un proiect de lege pentru modificarea unor dispozițiuni din „Legea impozitului băuturilor spirtoase“ a lui Costinescu.

În urma legii lui Costinescu s'au impuținat crășmele la sate, s'a pus un impozit funciar asupra beuturilor spirtoase și mai ales asupra rachiului. Prin legea aceasta România a pășit în privința mișcării antialcoolice între statele culte. Podgorienii însă au fost rău păgubiți și pentru ocrotirea lor s'a înaintat parlamentului român un proiect de lege ce cuprinde următoarele:

În ce privește regimul fiscal: a) impunerea viilor la același impozit funciar ca și celelalte proprietăți rurale, b) introducerea unei taxe echivalente pe decaltru, c) sporirea taxei pe spirt la 25 lei și a taxei de bere la 4 lei pe decaltru d) reducerea la 35 bani pe decaltru a taxelor asupra alcoolului fabricat din vin, cu tărie mai mică de 50 grade.

În ce privește monopolul cărcimilor: reducerea la 100 a numărului familiilor necesar pentru a se putea înființa o cărcimă la sate; iar distanța, la 1 kilometru. Alte propuneri: a) interzicerea vinificării strugurilor importați, b) aplicarea măsurilor legii franceze din 1907 contra falsificării vinului, c) fixarea prin lege a maximumului de un leu de cap de familie a prețului arenzii unei cărcimi, d) reducerea taxelor vamale pentru mașinile necesare viticultorilor.

Oare pentru naintarea alor câteva mii de familii, nu se vor ruina alte zeci de mii?!

Ce-ți face crășma?! Țăranul Zaharie Popa un om în stare bună din Mizieș (com. Bihor) s'a dus acum vr'o două săptămâni să-și cumpere niște vaci în târgul din Beiuș. A umblat cât a umblat prin târg, dar n'a aflat vaci pe plac și colea pela orele 2 d. a. a plecat spre casă. În drum s'a abătut la un pocal — două de rachi în crășma din capătul satului unguresc, Negru. Aici beu el, cât beu cu niște ortaci unguri din Țărcaia cea vestită și colea spre însărate plecă în fine acasă. Conmesenii lui indecursul vorbelor scoaseră din bietul român, că în șerpar are o mie de coroane. Zaharie Popa a eșit viu din crășmă, dar acasă n'a ajuns. I-sa pierdut urma. Famil'a l'a căutat pe tot locul pe la neamuri dar nu l'a aflat. În zilele trecute s'a aflat o ședulă în casa satului din Mizieș, pe carea eră scris. „Cadavrul lui Popa se află pe drumul către Negru în tufișul de lângă părul sălbatic de lângă Negru. Îngropăți-l, că mortul neîngropat aduce nenorocire asupra satului. Jendarmaria l'a și aflat mort pe lângă părul indicat. Ce-ți face crășma mai ales când ai bani mulți la tine. Tuturor spre pildă!

Influența alcoolului asupra organismului omenesc. Consilierul ministerial Dr. Doczy Imre, unul dintre cei mai vechi luptători în contra alcoolului a ținut la 28 ianuarie n. a. c. o conferință la societatea antialcoolică din Budapesta. În conferința sa a zis cam următoarele:

Beuturile alcoolice absorbindu-se, ajung și se răspândesc în organismul omenesc și fiind alcoolul otravă, atacă celulele, cari cu atât mai iute, mai ușor se distrug, cu cât sunt mai tinere, mai senzibile, astfel celulele mai fragede, mai pline de viață — ca cele din creeri și nervi, precum și celulele menite de a porți neamul omenesc — îndură mai multă daună în urma folosirii regulate a beuturilor spirituoase. Doctorul Doczy în decursul prelegerii sale a arătat esperimentele savanților, prin cari s'a demonstrat tristul efect al alcoolului, ba a citat și din statistica compusă cu privire la cei alcoolști. Așa profesorul Domme dela universitatea din Berlin a urmărit desvoltarea copiilor născuți din 10 părinți abstenenți și a altor

copii născuți din părinți alcoolici A constatat că din 57 copii din părinți alcoolici, 12 înși n'au fost de trai și după ce s'au născut la moment au și murit, 36 de înși cu timpul au inebunit, ori au devenit idioti, histerici, epileptici, surdo-muți și schilozi, și numai 9 înși au fost normali.

Dintre 61 copii din părinți abștinenți 5 înși n'or fost de trai, 4 nebuni, 2 schilozi și 50 de înși au fost normali.

Prof. Bunge, vestitul dela universitatea din Graz, a constatat, că dacă tatăl a fost bețiv, fata i-și perde puțința de-a-și lăpta fătul, ba neputința de-a lăpta să ereditază din neam în neam.

Neputința de-a lăpta nu e un fenomen singuratic. Se aliază de regulă cu scăderea puterii de a rezista tuberculozei, neurasteniei etc. Copiii bețivului să nutresc slab, degenerază, împilesc, ce altcum se și moștenește din generație în generație ducând la stângerea viței. E fapt, că folosirea alcoolului, fie și în cvant cât de mic, slăbește organismul, prin ce se cade și capacitatea de muncă corporală și spirituală, slăbește puterea rezistență față de boalele molipsitoare, face să crească mortalitatea și micșorează numărul nașterilor, formează bastarzi. Profesorul Forel din Zürich zice, că alcoolul e cauza cea mai însemnată a degenerării omenestii. Alcoolismul după d-sa îl susțin prejudețiile seculare, cele mai mârșave interese materiale, credințele deșarte și superstițiile, iar diferitele datini de a bea se îngrijesc, că iubirea alcoolului, să se răspândească cât mai mult, ca alcoolul să aibă intrare atât în palatele regale, cât și în colibele de pe vârful munților, la cel bogat, ca și la cel sărac.

Față de acest pericol iminent al omenimei, dator este fiecare om de bine a-se luptă din respuneri, ca se vină timpul, când nimenea nu va mai bea alcool. Alcoolicii moderați, ceice se ocupă cu antialcoolismul, nu-i recunosc de atari, căci a fi „moderat“ e o frază goală, bună de a liniști sufletele nemulțumite cu datină de-a bea, deci datorința fiecăruia e de a fi *abștinent* și a vesti tuturor *abștinența*. (n. m.)

Contribuiri p. fondul cultural al diecezei Aradului.

Ilie Voniga, econom, Giula-maghiară	5 cor.
Comuna bis. Macea,	05 "
Dimitrie Muscan, preot, Nădab,	25 "
Comuna bis. Otlaca,	50 "
Gheorghe Turic, pr ot, Otlaca,	25 "
Alexiu Turic, inv., Otlaca,	4 "
Mihai Raț, preot, Pil,	50 "
Gheorghe Petrovici, preot, Pil,	50 "
Lucreția Ambruș, inv., Pil,	20 "
Petru Moț, econom, Pil,	25 "
Eva Hornoi, econ, Pil,	25 "
Augustin Beleş, preot, Șimand,	100 "
Vasilie Mornăilă, jude com Șimand,	25 "
Mitru Mornăilă, econom, Șimand,	25 "
Pasca Tătar, econom, Șimand,	25 "
Ioan Bradean, econom, Șimand,	15 "
Ioan Mornăilă, econom, Șimand,	10 "
Ioan Berar, econom, Șimand,	5 "
Petru Crișan (ciociu), econom, Șimand,	5 "
Floarea Ciobota, econom, Șimand,	5 "
Mihai Bătrânel, econom, Șimand,	5 "
Ioan Stupariu, econom, Ș mand,	5 "
Pavel Stana, învățator, Șimand,	20 "
Dimitrie Mihuț, preot, Sinteia,	15 "

Mel. Pop preot, Drauț,	5 cor.
Zena Pop, Drauț,	5 "
Iuliu Groșorean, învățator, Galșa,	25 "
Gavril Ardelean notar penzionat în Galșa,	100 "
Ioan Funariu, învățator, Comlăuș,	20 "
Comuna bisericească din Măderat,	100 "
Ioan Morariu, preot, Măderat,	20 "
Petru Vancu, învățator, Măderat,	25 "
Comuna bisericească din Măasca	5 "
Gheorghe Popescu, preot, Măasca,	4 "
Petru Benea, măestru, Șiria,	10 "
Nicolae Dima, învățator, Șiria	10 "
Ioan Bogdan, învățator, Șiria,	10 "
Savu Crișan, învățator, Șiria,	25 "
Nicolae Lazarescu, econom, Șiria,	25 "
Dr. Emil Monția, avocat, Șiria,	300 "
Traian Dronca, econom,	20 "
Iustin Popa, preot, Târnova,	100 "
Marilina Bocu, Arad,	300 "
Principele Basarab Brâncoveanu, București,	5000 "
Ioana Dr. Nemet Arad,	50 "
Iuliu și Lucreția Herbay, Arad,	200 "
Dr. Liviu Tămășdan, avocat, Arad,	100 "
Dr. Iustin Marșieu, avocat, Arad,	150 "
Dr. Cornel Iancu, avocat, Arad,	50 "
Elena Goldiș, Arad,	100 "
Dr. Sever Ispravnic, adv., Arad,	100 "
Pavel Dirlea, inv., Boroșineu,	10 "
Iuliana Dirlea, inv., Boroșineu,	5 "
Ioan Moga, preot, Iermata,	30 "
Onuț Bupte, econom, Iermata,	15 "
Mitru Hanciuța, econ. Iermata,	5 "
Ioan Marta, inv. Șepreuș,	0 "
Gheorghe Sturza inv. Șepreuș,	10 "
Moise Marchiș, preot, Vădas,	10 "
Teodor Mangu, inv. Vădas,	5 "
Ioan Iancin, învățator, Almaș,	25 "
Marcu Oarcea, econom, Almaș,	5 "
Mihai Alb,	5 "
Ioan Muntean, preot, Buhani,	25 "
Filimon Ardelean, inv. Chisindia,	5 "
Lazar Oprea, preot,	5 "
Gheorghe Lupsa, preot, Dieci,	50 "
Leontin Feier, notar penz. Dieci,	5 "
Alexandru Nica, preot, Luguzău,	10 "
Mihai Voluntir, inv. Nadăș,	25 "
Leneuța Voluntir, Nadăș,	25 "
Pavel Ana, preot, Tauț,	5 "
Văsoaia cu tasul în biserică,	5-26 fil.
Comuna bis. Văsoaia,	1 cor.
Ștefan Stan, preot, Văsoaia,	1 "
Petru Puntea, preot, Voivodeni,	20 "
Iuliu Santo, cond. cărți fond. Hălmagiu,	10 "
Dr. Teodor Papp, avocat, Hă magiu,	20 "
Rozalia Ionescu, Ciuci,	20 "
Comna bis. Ciuci,	2 "
Nicolae Balta, preot, Ciuci,	2 "
Teodor Jugu, econom, Ciuci,	1 "
Amalia Balta, Ciuci,	40 fil.
Teodor Nicoară, econom, Ciuci,	20 fil.
Toma Nicoară,	20 fil.
Ioan Mera, preot, Honțisor,	4 cor.
Ștefan Ponta, inv. Gurahonț,	1 "
Vasilie Handra alui Mihai, econom, Gurahonț	1 "
Irimie Haiduc, econom.	10 fil.
Vasilie Haiduc, alui Luca	30 fil.
Alexandru Grada,	30 fil.
Ioan Trupa,	10 fil.
Ioan Aslan,	20 fil.

Vasilie Stoica, econom Honțisor	30 fil.
Teodor Giula, " "	10 fil.
Teodor Costea, " "	10 fil.
Ioan Luca, " "	08 fil.
Nicolae Popescu, preot, Lungșoara,	1 cor.
Ilie Cristea, inv. " "	1 "
Irimie Sirca, preot, Sârbi,	25 "
Teodor Groza, episcop, Sârbi,	5 "
Vasilie Popovici, preot. Bârzava,	20 "
Iosif Popovici, " "	10 "
Ioan Petrița, " Conop,	25 "
Teodosiu Moț, " Cuvin,	20 "
Vasilie D. Iliș, inv. " "	5 "
Gheorghe Moldovan, comerciant, Gavoșdia,	5 "
Ioan Pantoș, preot, Monoroștia,	5 "
Iosif Cimponer, preot, Petriș,	25 "
Ioan Popovici, " Petriș,	4 "
Damaschin Medrea, preot, Slatina,	50 "
Irina Șepetan, Chisetău,	2 "
Elisaveta Faur, " "	2 "
Lucia Faur, " "	40 fil.
Emil Faur, " "	40 fil.
Eugen Eaur, " "	20 fil.
Ionel Faur, " "	20 fil.
Maria Popovici, Budinț,	2 cor.
Marta Cărăbaș, Belinț,	2 "
Ecaterina Pava, " "	1 "
Maria Bartuschek, " "	1-20 fil.

67 kgr., cel din Berlin 63 kgr., Italianul din Milan 56 kgr., Românul din București 46 kgr. Așa dar nici orășenii din Țară nu mănâncă atâta carne, câtă cei din alte țări, dar totuși câtă depărtare dela cei bieți 3 kilo ai țaranului din țară până la a Bucureșteanului, dar mi-te până la a Englezului din Londra. Săm vădit că țaranul român să hrănește prea prost, prea rău, și așa nici nu poți avea oameni destul de voinici și sănătoși. Și tot cam așa e pe la noi pe multe locuri.

Anunț:

Se caută un întreprinzător expert ori arhitect care se facă planul și preliminarul de spese pentru repararea eventual zidirea bisericii gr. ort. rom. din Remetea-Tișișeană. Respectivii sunt pofliți a se prezenta la fața locului.

Remetea-Tișișeană (Temesremete) la 2 februarie 1910.

Iuliu Țoldan

paroh.

1-2

Poșta Redacției.

Părintelui nedumerit. Ba bine că n'am observat. Semnele timpurilor de despreotire. Cea mai frumoasă numire a unui preot, începând dela episcop până la gradul cel mai inferior ierarhic este „părinte“, căci acest titlu exprimă și raportul spiritual dintre preot și credincios dar și raportul istoric dintre poporul nostru și preot, pe care l-a numit părinte ca și pe conducătorul lui în toate referințele vieții, începând din vremurile de restrise până astăzi. Aceasta numire este cea mai mare cinste a preotului românesc, pentru că și-a câștigat-o prin rolul său istoric în viața poporului românesc, care l-a proclamat în sufletul său de părinte al său. Ne lăpădam acum de aceasta sfântă paternitate? D'apoi că „domn“ e astăzi tot chelnerul și hamalul, e mai bună societatea aceea decât a părinților bisericesti? Secta așa numită pocăită încă respinge numirea preotului de „părinte“, ci numește pe preot „domn“ și acești sectari știu ce fac atunci, când deosebesc „părinte“ și „domn“ și nu vor să recunoască pe preot de „părinte“ ci de „domn“. Și dacă preotul zice credinciosului: eu nu-ți sunt părinte, oare nu va veni și credinciosul la concluzia să zică: atunci nici eu nu-ți sunt fiu? Ce fericiți s'ar simți alții dacă poporul i-ar recunoaște de părinți. Remarcăm aceasta notă parvenită între noi, ca să nu se acrediteze la preoțime, lăpădarea de coroana cu care a încununat-o poporul românesc.

Concurse.

Pe baza rezoluțiunii Venerabilului Consistor eparhial dto 14/27 ianuarie 1910 Nr. 125/910 prin aceasta se escrie de nou concurs pentru îndeplinirea postului

CRONICA.

Hirotonire. Joi sa hirotonit în capela episcopescă din Arad intru preot Dr. Ioan Sârbu, pentru parohia Rudăria, dieceza Caransebeș.

Logodnă. D. Eugen Drimba învățător în Sacal, s'a logodit cu dșoara Elena fiica dlui Nicolae Popovici paroh în Fonău.

Din biserica României. Agitația în jurul consistorului tot nu înceată. Broșurile polemice urmează una după alta. După broșura cu discursul domnului ministru Haret ne-a adevărit acum broșura Voinescu „În apărarea episcopului Gherasim al Romanului“ drept răspuns „Unui laic iubitor de cele sfinte și Dlui Vlăhuță la art. „Pace vouă“ din „Universul“.

Noi ne-am declarat în totdeauna pentru libertatea bisericeii, combătând statificarea bisericeii. Îndeosebi ne-a durat ținuta guvernelor românești față de biserica ortodoxă leagănu românismului. Dar ne-am exprimat și rușinea de acte clericale cum este și pretinsa afurisenie a episcopului Gherasim prin care ne-a compromitat biserica ortodoxă înaintea lumii prin spiritul disordinii și a întunecimii spirituale ce s'a dovedit în acel nenorocit act de afurisenie.

Broșurile să facă mai multă lumină asupra libertății bisericeii și să osândească pe ceice fac scandal în biserică cum a făcut-o episcopul din Roman.

Bietul țaran român, abia mănâncă, în mijlociu, 3 kile de carne pe an! — Medicul veterinar Monolescu din București a făcut cercetări asupra hranei țaranului român din România și a aflat, că țaranul de acolo, luat unul cu altul, mari cu mici, abia mănâncă atâta carne pe an, de să vină 3 kilograme pe unul! Nu așa în orașe. În orașe să mănâncă și în România mai multă carne deși nu atâta câtă se recere după părerea medicilor și învățaților. Iacă o asemănare: Un Englez din Londra mănâncă într'un an 180 kgr. de carne, Francezul din Paris 97 kgr., Neamțul din Viena

de capelan temporal pe lângă parohul deficient Constantin Ișfănescu din *Săcusigi* protoprezbiteratul Timișorilor, cu termen de 30 zile dela prima publicare în organul diecezan.

Beneficiul se compune din jumătate de sesiune și grădinele parohiale; din birul preoțesc și din venitele stolare.

Fiind parohia de clasa I. (primă) dela recurenți se recere cvalificația prescrișă în §-17 alinea primă din Regulamentul pentru parohii. Reflectanții vor avea să se prezinte în s. biserică cu observarea §-20 din acelaș regulament, spre a-și arăta desteritatea omiletică și rituală. Recursele sunt a se trimite P. On. oficiu pprezbiteral din (Temesvár-Gyárvaros) Timișoara-Fabric.

Dat din ședința comitetului parohial, ținută în Săcusigi la 31 decembrie 1909.

Comitetul parohial.

Cu consenzul prezb. Dr. Tr. Putici.

—□—

2-3

Pe baza ordinațiunei Ven. Consist. din Arad, ad. Nr. 6469/909, prin aceasta se escrie concurs cu termen de 30 zile, dela prima publicare în foaia oficioasă „Biserica și Școala” pentru îndeplinirea postului învățătoresc vacant, dela școala noastră confesională din *Șiștaroveți*.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: 1. Salar fundamental 1000 cor. 2. Cvinvenalele preserise de lege. 3. De cortelul învățătorului se va îngriji comuna bisericască. 4. Pentru conferințe 20 cor. 5. Pentru scripturistică 10 cor. 6. Dela înmormântări unde va fi poftit 1 cor. Alegândul învățător va avea a instrui elevii în cântările bisericesti și a conduce strana fără alta remunerație. Recursele ajustate conform dispozițiilor regulamentare, adresate comitetului parohial din *Șiștaroveți*, se vor înainta Prea Onor. oficiu protopopesc în Lipova (Lippa) până la termenul legal, având recurenții a se prezenta în acest timp, în vre-o duminică ori sârbătoare în sfta biserică din *Șiștaroveți*, spre a-și arăta desteritatea în cant și tipic. Conducătorii de cor vor fi preferiți

Dat din ședința comitetului par. din *Șiștaroveți*, ținută la 10 dec. 909. (2 ianuarie 1910

Comitetul parohial.

În conțelegere cu mine: *Ioan Cimponeri*, adm. protop.

—□—

2-3

În senzul ordinului Ven. Consistor orădan Nr. 2904/309 B 1909, pentru îndeplinirea parohiei de cl. II *Cueșd*, tractul pprez al Peșteșului se publică concurs repetit cu termen de 30 de zile dela prima publicare în „Biserica și Școala”.

În caz. dacă nu vor fi recurenți cvalificați pentru cl. II se admit și cu cvalificație de cl. III-a. Emolumente: 1. Casă parohială cu 2 odăi, bucătărie și cămară. 2. Un intravitan de 2 jugh. în preț de 50 coroane 3. Câte-o vică cacuruz sfârmat, dela fiecare Nr de casă (de prezent 50 numere.) a 2 cor. 50 fil. adecă 125 cor. 4. Dela fiecare număr de casă, câte 1 coroană bani de fân, adecă 50 cor. 5. Stolele uzuete, calcul mediu 50 cor. 6. Întregirea dela stat, după cum se va statori. Catehizările la școala confesională alesul e obligat a le providea fără remunerațiune specială dela comuna bisericască.

Doritorii de-a ocupa această parohie sunt poftiți ca petițiile lor, ajustate conform recerînțelor statutare și regulamentare în vigoare, să le înainteze subscrisului în termen concursual, adresate comitetului parohial din *Cueșd*, având dânsii a se prezenta în sfânta biserică deacolo, cu observarea strictă a §-lui

20 din Regulamentul pomenit, spre a-și arăta desteritatea, în cântare tipic și oratorie.

Pentru comitetul parohia:

Ioan Tr. Filip
președinte.

În conțelegere cu: *Alexandru Munteanu*, protopresbiter

—□—

2-3

În urma decisului ven. Consist. diec. Nr 7976/1909 să escrie din nou concurs pentru *capelania temporală de clasa II* din *Brusturi* cu admiterea recurenților cu cvalificație de clasa III în termen de 30 zile dela prima publicare în foaia „Biserica și Școala”.

Beneficiile sunt: jumătate din toate venitele parohiale, cari sunt: 1. În loc de bir paroh. 6½ jugh. pământ arător și fânați în valoare de 200 cor. după care pe ½ va solvi dările publice alesul. 2. Stolele legale cari după coala de fastiune B fac 180 cor. 3. Ajutor de stat conform cvalificației alesului. 4. De locuință are să se fugrijească alesul pe speșele sale.

Doritori de a ocupa acest post sunt poftiți să-și susțearnă recursele lor ajustate conform Regulamentului și adresate comitetului paroh. din *Brusturi* la oficiului protoprezbiteral din *Halmagiu* (Nagyhalmagy) și să se prezinte în vre-o duminică ori sârbătoare sub durata concursului la S. biserică din *Brusturi* spre a-și arăta desteritatea în celea rituale respective predicament, făcându-se astfel cunoscut poporului.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Cornel Lazar*, protoprezciter

—□—

2-3

Pe baza ord. Ven. Consistor din Arad dto 24 noembrie, 1909 Nr. 7164 se publică concurs pentru îndeplinirea postului de învățător dela școala gr or. rom. din *Nagykomlós* (B. Comloș) devenit vacant prin penzionarea fostului învățător Iuliu Vuia — cu termen de recurgere de 30 zile dela prima publicare în organul oficios „Biserica și Școala”.

Salariul împreunat cu acest post este: 1. Salar fundamental 1000 coroane în bani gata 2. Cvarțir constător din 2 chilii, antișambra, tindă, cămară, podrum, podul, ce cade de asupra locuinței, grajd, cocină grădină intravitană 400 □ stânjini. 3. Cvinvenalele preserise de lege se compută numai după un serviciu de 5 ani neîntrerupt în această comună 4. Pentru conducerea școlii de rep. agronomice confesionale 100 cor. anual, dar numai cât timp comuna bisericască va susține această școală 5. Dela înmormântări, unde va fi poftit, 8 cor. fil

Alesul învățător e îndatorat a îngriji pe speșele proprii de ținerea în curățime a locuinței sale în partea din lăuntru; a conduce fără altă remunerațiune — strana și a instrui băieții școlari în cântările bisericesti; în fine e îndatorat a-și exoperă dela inspectorele reg. de școale îndreptățirea provizoară pentru conducerea școlii de rep. agronomice și cel mult în doi ani a-și câștigă cvalificațiunea preserisă pentru această școală.

Dela recurenți se recere: cvalificațiunea preserisă de lege cu testimoniu dist ns, atestat despre capacitate de a putea conduce corul și în fine declarațiune. că decând reflectează la cvinvenale.

Cei ce doresc a ocupa acest post, vor avea a-și înainta recursele ajustate conform §-lui 61 din Regulament și adresate comitetului parohial gr or. rom. din *Nagykomlós* (B. Comloș) — oficiului protopopesc din *Nagykomlós* (B. Comloș) având a se prezenta în cutare duminică ori sârbătoare în sfânta biserică de aici spre a-și arăta desteritatea în cântare și tipic.

Nagykolós (B. Comloș) din ședința comitetului parohial ținută la 14/27 ianuarie. 1910

Mihai Păcățian,
prez. com. par.

Iulian Popescu,
notar.

În conțelegere cu mine: P. Miulescu protopresbiter inspector școlar.

—□—

2—3

Devenind vacantă stațiunea învățătorească dela școala veche din Seleşcigherel pentru deplinirea aceleia prin aceasta se escrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare.

Emolumentele sunt: 1. Salar fundamental. 1000 cor. 2. Cvarțir, grădină și cănepiște în natură 200 cor. 3. pentru scripturistică 20 cor. 4. curatorat 20 cor. 5. Pentru conferințe învățătorești căraușia și diurnă de zi. 6. Dela înmormântări cu liturgia 2 cor. fără liturgie 1-20.

Competenții au a-și trimite recursurile Oficiului pprezbiteral rom. gr. or. din Boroșineu; ear până la alegere a-se prezintă la biserică în vre-o duminică ori sârbătoare, spre a-și arăta dexteritatea în cântare și tipic.

Alesul, numai după serviciul de 5 ani prestat în comună, e îndreptățit la cvincevenal dela parohie.

Din ședința comitetului parohial ținută în Seleşcigherel la 10/23 ianuarie 1910.

Teodor Șandru
m. p. președinte.

Iulian Butariu
m. p. notariu.

În conțelegere cu: Ioan Georgia m. p. pprezbiter insp. școl.

—□—

2—3

Pentru îndeplinirea postului învățătorească vacant din Butan-Magești-Iosani, prin aceasta să publică concurs cu termen de 30 de zile dela prima publicare în „Biserica și școla“.

Emolumente: 1. Din Butan-Magești suma de 300 cor. repartiat pe locuitorii comunei. 2. Din Iosani: 300 iarăși repartiat pe locuitorii acestei comune, observându-se, că dacă în timp s'ar edifica școală în Iosani, atunci suma se va întregi prin ajutor dela stat. 3. Ajutorul cerut dela stat, ca să atingă minimalul prescriș de lege. 4. Venitul Stolar: dela mort mic 1 cor. mort mare 2 cor. cununii 1 cor. 5. Alesul va conduce strana în biserică, ca și cântăreț; iar pentru funcțiunile cantonale nu are drept a cere nici o remunerațiune. Este obligat a-și conduce elevii la biserică în toată duminica și sârbătoarea.

Doritorii de-a ocupa acest post sunt avizați, ca petițiile lor adresate comitetului parohial din Butan-Magești-Iosani, să le ajusteze cu documentele prescriș de calificatiune și să le trimită subscrisului protopop în termenul concursual, având dâșii conform dispozițiilor regulamentului congresual, a se prezenta în sfânta biserică din numitele parohii, spre a-și arăta dexteritatea în cântare și tipic.

Pentru comitetul parohial.

Samuil Iacob,
președinte.

În conțelegere cu: Alexandru Munteanu, protopresbiter inspector școl.

—□—

2—3

Pe urma ordinului Ven. Consistor diecezan Nr. 7539/1909, prin aceasta să escrie concurs pentru îndeplinirea postului de învățător dela școala gr. or. rom. în filia Kúnszöllös (Constanța) devenit vacant prin

penzionarea fostului învățător George Ștefanovici cu termen de recurgere de 30 de zile dela prima publicare în organul „Biserica și Școala“. Emolumentele sunt: 1., În bani gata 126 cor. 2., În natură : a) două jughere pământ arător b) 14 măji metrice grâu c) doi stânjini de paie d) dela înmormântări și părăstase 40 fileri.

Acestea toate la olaltă dau un venit anual de 616 cor. conform protocolului luat 22 noemvrie, 1909 și aprobat de comisiunea adm. comitatenză sub Nr. 5058/1909.

3., Locuință cu grădină de 400 □ stânjini.

De încălzitul salei de învățământ se va îngijă comuna bisericească.

Întregirea dotațiunei învățătorești și cvincevenalele se vor cere dela stat.

Dela recurenții se recere cvalificatiunea prescriș în lege.

Alesul învățător e obligat a concurge la conducerea stranei din biserică matră Nagykomlos (B. Comloș) în dumineci și sârbători și a conduce la biserică și elevii sei.

Recursurile ajustate cu documentele prescrișe, adresate comitetului școlar din filia Kúnszöllös (Constanța) să vor așterne în termenul concursual la oficiul protopopesc al tractului B. Comloș în Nagykomlos cottul Torontál, având recurenții a-să prezenta în cutare duminică ori sârbătoare în comuna Constanța și în sfânta biserică din Nagykomlos (B. Comloș) spre a-și arăta dexteritatea în cântare și tipic.

Din ședința comitetului școlar din Kúnszöllös (Constanța) ținută la 10/23 decembrie, 1909.

Ștefan Horincaș
v. președinte

George Boran
notar

În conțelegere cu mine: Paul Miulescu protopop inspector școlar.

—□—

3—3

Compactor român în Arad
Justin Ardelean
Strada Weitzer János Numărul 13.

Execută grabnic
și prompt tot felul
de lucrări, ce se
ating de aceasta
branșe. Legătură
fină și durabilă.
Servicii prompt și
prețuri moderate

55